

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С. СКОВОРОДИ

Український мовно-літературний факультет імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка
Кафедра світової літератури
Кафедра теорії і практики англійської мови

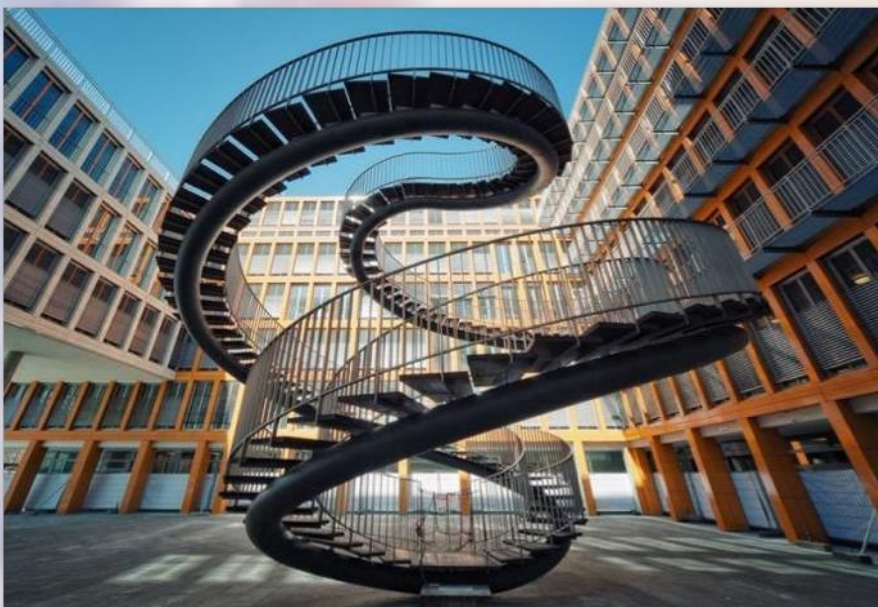
«ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ В МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРІ – ІНДИВІД І СОЦІАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ»

**Лінгвістика. Літературознавство. Методика викладання мови і
літератури. Міждисциплінарні дослідження
(психологія, соціологія, історія, політологія, філософія)**

ТЕЗИ

Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю

(9 квітня 2020 року)



Харків – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**Український мовно-літературний факультет імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка
Кафедра світової літератури
Кафедра теорії і практики англійської мови**

**«ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ В МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРИ –
ІНДИВІД І СОЦІАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ»**

**Лінгвістика. Літературознавство. Методика викладання мови і літератури.
Міждисциплінарні дослідження
(психологія, соціологія, історія, політологія, філософія)**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю

(9 квітня 2020 року)

Харків – 2020

УДК 80:17.022.1

ББК 80

Ц 65

Організатори конференції – кафедра світової літератури, кафедра теорії і практики англійської мови ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Голова оргкомітету конференції –

Ю.Д. Бойчук – *проректор з наукової роботи, доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України*

Науковий керівник конференц-проекту –

С.К. Криворучко – *доктор філологічних наук, професор, професор кафедри світової літератури, координатор з наукової роботи українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка*

Члени оргкомітету:

Л.В. Гармаш – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри світової літератури;

К.Ю. Голобородько – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка;

І.І. Дорожко – доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри психології;

С.Т. Золотухіна – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи;

І.І. Костікова – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і практики англійської мови;

А.Г. Козлова – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури;

М.М. Журенко – кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри світової літератури;

І.В. Разуменко – кандидат філологічних наук, професор кафедри світової літератури

Секретарі: О.О. Атанова, Л.О. Корнієнко, Т.М. Тихоненко, В.К. Четверик

«Ціннісні орієнтири в мистецькому просторі – індивід і соціальний контекст»: Програма і тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (9 квітня 2020 року). Харків. ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 106 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (Протокол № 2 від 11.03.2020)

Тези доповідей конференції, основними темами якої є обговорення системи художніх інтересів письменників / носіїв мови, які впливають на інтелектуальні, моральні, емоційні пласти ідей, конфліктів, героїв / мовленнєвих актів та формують **ціннісні орієнтири** авторів, напрямів, спільноти. На засадах психологічної та аналітичної інтерпретації автори звертають увагу на внутрішні конфлікти героїв у обставинах, що формують варіативність психодрами. Це дозволяє встановити процеси засвоєння / заперечення норм культури, соціальних цінностей персонажів, що висвітлюють вплив спільноти на психіку індивіда, його рефлексію і дозволяють вибрати типи дій суб'єкта / об'єкта у мові, літературі, кіно, мистецтві, психології, соціології, педагогіці, методиці.

Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Румянцева-Лахтіна О.О.	
РОМАН ПОКОЛІНЬ ЯК РІЗНОВИД СІМЕЙНОГО РОМАНУ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЖАНРОУТВОРЕННЯ.....	73
Саппа Н.Н.	
ТРАГЕДИЯ А.С. ПУШКИНА «МОЦАРТ И САЛЬЕРИ» КАК ИСТОРИЯ О ДЕВИАНТНОМ ПОВЕДЕНИИ: ВЗГЛЯД СОЦИОЛОГА	75
Семенова Л.В.	
ТИПОЛОГИЯ ЖЕНСКИХ ОБРАЗОВ В ЛИРИКЕ Е. ЕВТУШЕНКО	76
Сергеева І.С.	
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА ЯК ДОПОМІЖНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ ПСИХОТРАВМУЮЧОГО ДОСВІДУ	77
Силаев А.С.	
ЖАНР РОМАНА В ТВОРЧЕСКОМ НАСЛЕДИИ И.А. БУНИНА	78
Sytnykova Y.V.	
VALUE ORIENTATION ROLE IN THE LIGHT OF THE MODERN SOCIETY GENDER-LOYAL PARADIGM.....	79
Сідак Л.М.	
ПРО ДИНАМІКУ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ В КОНТЕКСТІ САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	80
Сікора В.В.	
ІНТЕРАКТИВНА РОЛЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	81
Скляр І.О.	
«ІНТЕРНАТ» СЕРГІЯ ЖАДАНА В ПСИХОПОЕТИКАЛЬНІЙ ПЛОЩИНІ.....	82
Скоробогатова Е.А., Панарина И.М.	
ЛИРИКА БОРИСА ХЕРСОНСКОГО ПО-УКРАИНСКИ: ПЕРЕВОД АВТОРА... 83	
Скритицкая В.С.	
ОБРАЗОВАНИЕ КАК ОБРЕТЕНИЕ СВОБОДЫ ДЛЯ НОСИТЕЛЬНИЦ МУСУЛЬМАНСКОЙ КУЛЬТУРЫ	84
Soloshenko-Zadniprovska N.K.	
VALUE ORIENTATIONS OF ART THROUGH THE LENS OF SOCIAL, POLITICAL, HISTORICAL ASPECTS IN THE PROCESS OF EDUCATION	85
Стаканкова Т.П.	
ИМЕНТЕЛЬНЫЙ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ В РУССКИХ ПОВЕСТЯХ Т.Г. ШЕВЧЕНКО.....	86
Степанченко И.И.	
ПАРАДИГМАТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РАССКАЗА Л. ПЕТРУШЕВСКОЙ «ДАМА С СОБАКАМИ».....	87
Styrnik N.S.	
THE INTERNAL CONFLICT OF PERSONALITY DURING THE GREAT WAR (ON THE MATERIAL OF LAWRENCE'S SHORT STORIES).....	89
Стулов Ю.В.	
СИНГАПУРСКО-АМЕРИКАНСКИЙ БЕСТСЕЛЛЕР: ЧТО ДАЛЬШЕ?.....	90

Через відголос у сучасному турецькому суспільстві тюркських стародавніх традицій, таких, як одруження малолітніх за згодою батьків, обмеження дівчат у належній освіті, існують випадки втечі дітей від батьків заради пошуку свободи. Проте їх неготовність і неспроможність до самостійного життя в належних рамках моралі без підтримки суспільства призводить до деморалізації, дегенерації особистості. Так, образ дівчини-жертви яскраво представлений у п'єсі Дінчера Сюмера «Рабині ночі» (1988). На прикладі долі персонажів автор аналізує суспільні причини, а саме – синдром популярності, осуд і гендерні стереотипи народної моралі, які підштовхують молодих дівчат на необдумані кроки.

У сучасному турецькому суспільстві відчутні паростки соціальних змін на зразок західного і невинуваті спроби накласти західні матриці на національні. Так, приміром, герой «П'єси без назви» дотримується статево нетипової поведінки. У *Нього* сильно розвинуте почуття тривоги, незахищеності, активно проявляється побоювання за своє життя і життя своїх дітей, тоді як *Жінка* егоїстична, спокійна, смілива. Гендерний розподіл ролей у цій п'єсі сприяє виявленню відмінних від класичних поведінкових правил, упередженості уявлень про жіноче й чоловіче.

Отже, на сьогодні відносини між індивідом й турецьким суспільством не є рівноцінними, помірно проблематичними зі своїми «точками біфуркації».



РОМАН ПОКОЛІНЬ ЯК РІЗНОВИД СІМЕЙНОГО РОМАНУ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЖАНРОУТВОРЕННЯ

Румянцева-Лахтіна О.О. (Харків)

Проблема жанру сімейного роману у теоретичному аспекті в умовах історико-літературного процесу: сталість форми жанру, процес його розвитку та диференціація як об'єкти досліджень вітчизняних і зарубіжних літературознавців.

Сімейний роман у контексті розширення меж жанрів побутового, соціального, історичного романів та роману кар'єри. Поступова трансформація сімейного роману в окремий жанр.

Застосування термінів «сімейний роман», «сімейна хроніка», «сімейний наратив». Роман поколінь як різновид сімейного роману в літературно-критичних дослідженнях. Концепція становлення жанру сімейного роману М. Бахтіна: протиставлення ідилії сімейного роману та принципу «зруйнування ідилій» у романі поколінь. Роман поколінь як жанр, що стає популярним на зламі епох.

Роман поколінь у кінці XIX століття та його проблематика: конфлікт поколінь, занепад роду, заперечення традицій на тлі суспільних колізій та в умовах індустріальної революції. Принципи побудови роману поколінь: хронікальність, історизм, руйнування сімейної ідилії під впливом зовнішніх факторів.

Стислий порівняльний аналіз романів А. Свидницького «Люборацькі» й Т. Манна «Будденброки»: історичний та хронікальний принципи побудови романів, деградація й занепад роду як спільний класичний мотив роману поколінь у світовій та українській літературі.

Ключові аспекти жанроутворення роману поколінь як різновиду сімейного роману: обумовлення проблематики, сюжетно-фабульних сторін, категорій часу та простору. Історичний та хронікальний принципи побудови, деградація й занепад роду як особливості специфіки жанру роману поколінь як у світовій, так і в українській літературі.

Література

1. Алламуратова А.Ж., Алламуратова Г.Ж. К вопросу о жанре семейного романа. *Молодой ученый*. 2014. № 4. С. 1187–1189. URL: <https://moluch.ru/archive/63/9724>.
2. Бахтин М. Формы времени и хронотопа в романе. М.: Худож. лит., 1975. 504 с.
3. Бернадська Н.І. Український роман: теоретичні проблеми і жанрова еволюція: [монографія]. Київ: Академвидав, 2004. 368 с.
4. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник / За наук. ред. Олександра Галича. Київ: Либідь, 2001. 488 с.
5. Краткий словарь литературоведческих терминов / Ред.-сост. С.В. Тураев. М.: Просвещение, 1978. 224 с.
6. Манн Томас. Будденброки. *Love Read. es*. URL: http://loveread.es/view_global.php?id=36088.
7. Никольский Е.В. К вопросу о специфике жанра – семейной хроники и его зарождении в русской классической литературе. *Вопрос языка и литературы в современных исследованиях: Кирилло-Мефодиевские чтения*. Москва: 2009. С. 314–320.
8. Порохняк Н. Роман – сімейна хроніка з погляду літературознавчої антропології. *Питання літературознавства*. 2010. Вип. 79. С. 148–155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_2010_79_21.
9. Румянцева-Лахтіна О.О. Пан Халявський Г. Квітки-Основ'яненка – перший сімейний роман-хроніка в українській літературі. *Український світ у наукових парадигмах: збірник наукових праць*. Харків: Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, 2019. 180 с.
10. Свидницький А. Люборацькі. Оповідання. Нариси та статті. Київ: А.С.К., 2006. 640 с. (Бібліотека української літератури).